N°. 193. **DE GRONDWET.** 18[illegible]

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
[illegible] zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

ZATURDAG 7 JANUARIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ [illegible]
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . [illegible]

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

De discussiën over de Begrooting.

XI.

DE WET OP DE MIDDELEN.

Ons ongunstig oordeel over de anti-revolutionnaire leden, bij de gehoudene beraadslagingen over dit wetsontwerp, wordt bevestigd door hetgeen zij, bij de overweging van het voorstel der negen leden, als hun gevoelen hebben geopenbaard.

De heer GROEN VAN PRINSTERER zeide:

»Wij moeten, zonder in finantiële desorganisatie te vallen, »evenwel ook niet uitstellen eenige tegemoetkoming aan het volk »te verleenen. Tegemoetkoming bij den zoo gunstigen toestand »van den schatkist, kan, mag en moet geschieden. Zal ik wachten »met geduld, gelijk sommige leden verklaard hebben dit te doen? »Neen! *ik* wacht met *ongeduld*. Ik ben niet te vreden gesteld »met die algemeene verklaring: het zal geschieden zoodra mogelijk. »Dit *zoodra mogelijk* is te dikwerf gevolgd door onbepaald uitstel. Ik wacht met ongeduld, niet naar eene bepaalde *toezegging*, »maar naar eene bepaalde *daad*. Voor bepaalde toezeggingen ben »ik uitermate bevreesd.»

Ofschoon niet uit het ware beginsel, levendig besef van de verderfelijkheid van het accijnsstelsel, ligt toch in deze verklaring eene overtuiging, die bij het wetsontwerp op de middelen tot eene bepaalde *daad* had moeten dringen.

De heer MACKAY sprak krachtiger:

»Mijn ideaal is: vrij brood en vrije granen.»

Zoo dat ideaal op eene levendige overtuiging berust van het verderfelijke om het koren in te houden, — zelfs dan wanneer het geschieden moest zonder æquivalent, moest op de afschaffing zijn aangedrongen, na de uitnemende en allezins overtuigende redevoering van den volgenden spreker, DR. WESTERHOFF, een meesterstuk, naar ons inzien, om het betoog van het verderfelijke en onchristelijke der accijnsen, dat door niemand der leden is wederlegd.

De ernst, waarmede de heffing van accijnsen wordt veroordeeld, duldt geen enkele reden van verdediging of verontschuldiging, geput uit het gemak of gerief voor de Overheid, om langs dien weg hare lasten van de ingezetenen te heffen. Ook zelfs het tot vervelens toe herhaalde argument, dat de accijns ongevoelig en onmerkbaar uit de beurs der ingezetenen in de schatkist vloeit, is in lijnregten strijd met de waardigheid, die het eener Regering voegt in hare betrekking tot de natie ten toon te spreiden. Het is een heilige pligt schatting te geven, wien schatting vraagt en tol hem die tol heft. Het is voor de Natie van groot belang, dien pligt te kennen, en hare trouwe vervulling brengt haar tot de regering in eene naauwe en verhevene betrekking. Die behendigheid, om zich van het geld der ingezetenen voor de algemeene huishouding meester te maken — dat ontfutselen — die geheimzinnige onteigening van een anders eigendom ten algemeenen nutte, zooals de regtzinnige anti-revolutionnair het heffen van belastingen karakteriseert — strookt niet met de waardigheid eener Regering, die de eerbiediging van 's volks regten en vrijheid afhankelijk mag stellen van de naauwgezette inachtneming der pligten, die op het volk rusten. Het gewijde woord wijst op de bescherming, die de overheid verleent en vermaant tot eerbied en voegt er bij: »want daarom »betaalt gij ook schattingen. Zoo geeft dan een iegelijk, »wat gij schuldig zijt: schatting dien gij de schatting, »tol, dien gij den tol, vreeze, dien gij de vreeze, eere »dien gij de eere schuldig zijt.» Het mag eener Regering die haar verheven standpunt begrijpt, niet om het even zijn op welke wijze, langs welken weg zij de schatkist tracht gevuld te krijgen; — ook in dit opzigt heiligt het doel de middelen niet.

Zoo deze beschouwing, die o. i. alleen de ware is, bij het uitbrengen der stem voor het wetsontwerp op de middelen in het oog gehouden was, het ware niet [illegible] verheven; — maar in de kracht onzer overtuiging, dat op dit standpunt elk volksvertegenwoordiger, die zijne stem vóór dat wetsontwerp heeft uitgebragt, zich had behooren te plaatsen, aarzelen wij ook niet de redenen in overweging te nemen, die ten voordeele van dit wetsontwerp bij de beraadslagingen zijn in het midden gebragt. Wij toetsen die nu niet meer aan de beginselen der anti-revolutionaire partij, maar aan de ervaring en aan de wetenschap.

De heer VAN GOLSTEIN zeide:

»Het belastingstelsel, waaronder wij leven, heeft een vasten »grondslag aangenomen en die is gehandhaafd geworden in de »verschillende wetten, die tot toepassing van dat stelsel zijn aan»genomen geworden. Die grondslag is, dat ieder, naar gelang »van zijne inkomsten, moet bijdragen tot de belastingen van den »Staat. Ieder geniet de bescherming van den Staat in zijn per»soon en in zijn bedrijf, in zijne bezittingen en genietingen, en »hij is uit dien hoofde verpligt eene bijdrage te leveren tot vol»doening der kosten, die tot deze bescherming worden gevorderd.»

»Bestaat er nu geene behoorlijke verhouding tusschen hetgeen »van den een en van den ander gevorderd wordt, naar gelang »van zijn inkomen en hetgeen hij geniet? Eene vraag, die moei»jelijk te beantwoorden is, maar van wier beantwoording men bij »de beoordeeling van een belastingstelsel moet uitgaan. Tot dat einde »wordt van hen, die in meervermogenden toestand verkeeren, »eene directe belasting gevorderd naar gelang van het inkomen, »in zooverre dat kan worden opgemaakt door de verteringen, »die zij maken en worden zij door velerlei andere belastingen ge»troffen. Daarentegen wordt van de minvermogenden eene belas»ting gevorderd, welke drukt op het gebruik van levensnoodwen»digheden. Ziedaar de verschillende middelen, die men heeft aan»gewend, om het voorgestelde doel te bereiken, het dragen van »ieder, naar gelang van zijn inkomen, in de lasten van den »Staat.»

Wij ijveren voor de afschaffing van accijns. Wij hebben de wapenen aangegord tegen het accijnsstelsel in het algemeen, en *wij* erkennen toch ook datzelfde beginsel. *Wij* verwerpen het stelsel, dat de minvermogenden bevrijd zullen worden van alle bijdragen in de lasten van den Staat en alleen de meervermogenden onder die verpligting moeten worden gebragt. *Wij* verwerpen het tegenwoordig belastingstelsel, omdat het juist het zoo even genoemd beginsel miskent.

Neem de grondbelasting. Gij treft daarmede hem, wiens vermogen in vaste goederen bestaat; — maar treft niet in gelijke mate hem, die op denzelfden voet leeft en gelijke verteringen maakt, maar wiens vermogen belegd is in nationale schuldbrieven.

Neem de grondbelasting. Gij treft daardoor den vermogenden fabriekant, wiens uitgebreid etablissement aan velen levensonderhoud verschaft, en wien ge daarenboven in het regt van patent doet bijdragen op eene, voor de bevordering van nijverheid nadeelige wijze; — maar gij treft niet den rijken grondbezitter, die met de grondbelasting zijn huurprijs verhoogt, en op die wijze den huurder laat betalen, wat schijnbaar van hem geheven wordt; die, bij aankoop van gronden, de lasten van den huurprijs aftrekt, en zoodoende de belasting kapitaliseert, zoodat er zelfs anti-revolutionnaire staathuishoudkundigen zijn, die er aan twijfelen, of grondbelasting wel onder de belastingen, en niet onder de grondrenten te stellen zijn.

Men neme de personele belasting. Het is waar, deze belasting drukt op de vertering, welke gemaakt wordt, »naar gelang van het huis, dat men bewoont, »naar gelang van het mobilair, dat die woning ver»siert, naar gelang van de dienstboden, die gehouden »worden, van de paarden, die worden gebruikt, om»dat men tot regel heeft aangenomen, dat ieder naar »gelang van zijn inkomen, zijne vertering inrigt.» Dat laatste, de gegrondheid van dien regel ontkennen wij. De talrijkheid van een gezin staat in den regel, in verhouding tot het huis, dat men bewoont enz.; — het beroep, of bedrijf, dat reeds door het regt van patent is getroffen, maakt het houden van paarden en dienstboden, de uitgebreidheid van winkels, magazijnen enz. in meerdere of mindere mate noodzakelijk; — niet alleen dus de vertering, maar ook de nijverheid wordt bezwaard bijv. van stalhouders, logementhouders; gezwegen, nog van den verderfelijken invloed der belasting op dienstboden en van de menigte, wier inkomen niet langs dien weg wordt verteerd.

Men neme het regt van patent. Wij zullen niet behoeven aan te toonen de gebreken, die deze belasting aankleven. Men kan niet beweren, dat de meer gegoeden daardoor getroffen worden. De handel en de nijverheid worden daarmede bezwaard, en daardoor lijden altijd de minvermogenden.

De hypotheekregten. Zij komen altijd ten laste der schuldenaars. De registratieregten — zij kunnen niet dan bij zeldzame uitzondering, ten laste der meervermogenden worden gebragt. — De successieregten, — zij regelen zich naar personen en treffen het vermogen van de meeste familiën bijna in het geheel niet. — De regten van eigendomsovergang blijven nooit buiten verband van den koopprijs, maar worden steeds in het nadeel van den verkooper berekend.

Eindelijk de accijnsen. Zij treffen uitsluitend de eerste levensbehoeften, ook en vooral die der mindere standen. Zij belemmeren de ontwikkeling der nijverheid door hare wijze van invordering. Zij vorderen de onbezoldigde diensten van elken fabrijkant, traffijkant en handelaar, bij de bereiding, het toezigt en de invordering. Zij eischen de medewerking, om een ieder, die het belaste voorwerp vervaardigt of verkoopt. De schatkist vergenoegt zich niet met de heffing der belasting van den verbruiker; — maar verpligt den daarbij betrokken handelaar en fabrijkant tot het stellen van zekerheid voor de rigtige opbrengst, waardoor zij zich zelf voor schade dekt en de risico van verhaal op den verbruiker van zich werpt. — Geen middel, waardoor de ingezeten zoo na tot den fiscus in betrekking wordt gebragt, — zoo uitnemend geschikt, om de achting en den eerbied voor het openbaar gezag te ondermijnen; — om de zedeloosheid te bevorderen, wêerstand en misleiding omtrent het Rijks-toezigt op te wekken en aan de, voor veiligheid der maatschappij meest gevaarlijke misdrijven een masker te geven van betamelijke zorgvuldigheid voor de bevordering van industrie en geoorloofde behartiging van eigenbelang; geen middel, dan de heffing van accijnsen, om tot zulke uitkomsten te geraken.

Met verbazing lazen wij de volgende zinsneden, in de rede van den Minister van Finantiën, in de zitting van 12 December jl.

»Strekken de middelen, die bij ons bestaan, meer dan an»dere, tot uitputting, tot overdrevene drukking van een deel »der natie? En nu mag men, geloof ik, wijzen op hetgeen men »in dit land waarneemt. Alom is werk en arbeid te vinden; de »armoede neemt niet toe, en door velen worden bewijzen eener »groote mate van welvaart aan den dag gelegd. Wanneer wij »stilstaan bij de accijnsen — waarover men het meeste klaagt — »mag men niet over het hoofd zien, dat het eigenaardig kenmerk »daarvan is, dat zij zich vereenzelvigen met het belaste voor»werp, en dat, vermits zij sedert onheugelijke tijden in ons »vaderland bestaan, daardoor te weeg is gebragt, dat de gewoonte »en de prijs van vele voorwerpen zich daarnaar geregeld hebben, »en dat, gelijk alles ligter wordt naarmate men er aan gewoon »is, ook hier veel van het bezwarende is weggenomen.

»Daar komt bij, dat ook de vreemdeling, hij die het land »slechts doortrekt, door deze middelen niet onaanzienlijk aan de »inkomsten van de schatkist bijdraagt.

»Ik wil daarom evenwel niet als een lofredenaar optreden van »het accijnsstelsel; maar de accijnsen zijn bij ons inheemsch »geworden; daar zijn ontegenzeggelijk bezwaren aan verbonden: »die bezwaren acht ik het meest, waar zij het vrije verkeer, »waar zij in sommige opzigten de nijverheid aan banden leggen; »maar men heeft het ook reeds aangekondigd, dat de Regering »er zich op toe wil leggen, om die bezwaren, zoo veel het maar »immer mogelijk zal zijn, uit den weg te ruimen.

»Wanneer men het nu daarover eens is, dat ieder [illegible] »verpligt is naar gelang van zijn vermogen bij [illegible] »behoeften van den Staat, dan zal ook de [illegible] tegen »ons stelsel zijn weggevallen.

»Inderdaad toch is het waar, dat in ons belastingstelsel zoo »vele grondslagen worden gevonden, die den meervermogende »meer treffen dan den minvermogende, dat men niet kan zeggen, »dat het den laatste het meeste bezwaart. Ik geloof zelfs, dat »men zou kunnen [illegible] dat voor het verbruik der eerste »levensmiddelen, bij voorbeeld van het brood, ongelijk meer »wordt betaald door den meergegoede, dan door de mindere »standen, en dat wel alleen, omdat de meergegoede daarvan, »en wel noodzakelijk ten gevolge zijner ruimere levenswijze, veel »meer verbruikt. Desgelijks is het met andere voorwerpen, zonder »daarbij te spreken van hetgeen geheven wordt op zaken, welke »de minvermogende niet gebruikt.»

Wij laten hierop onmiddellijk volgen, wat door den Minister, in de zitting van 1[illegible] December, op de ingebragte bedenkingen is geantwoord:

„Een bezwaar heeft de geachte spreker bijzonder aangevoerd, „dat, namelijk, bij ons niet alle bronnen van inkomst zouden „zijn getroffen. Ik heb dit gisteren ook niet betoogd: ik heb „beweerd en beweer nog, dat in dit land, ieder in de belas„tingen bijdraagt naar gelang der vertering die hij maakt, en ik „heb er bijgevoegd, dat hij, die het meeste inkomen geniet, „ook in den regel de meeste verteringen maakt, en op die wijze „ook het meest in de belastingen bijdraagt."

„Ik zie verscheidene leden teekenen van ontkenning geven: „maar ik moet dan toch vragen, of hetgeen ik daar zeg, zoo „geheel onjuist is. En wanneer wij ons bepalen bij het voorbeeld „van den man, die een ongewoon groot inkomen bezit, waarvan „hij slechts een klein gedeelte verteert, dan vraag ik nog, of „hetgeen ik zeide niet evenzeer waarheid blijft. Hetgeen hij „overhoudt zal gewis in zijne handen niet getroffen worden, „maar wat zal hij doen met dat overschot? Hij zal het waar„schijnlijk niet begraven. Het komt ongetwijfeld in andere han„den, het wordt gebruikt en verbruikt en zal op die wijze ook „voor de schatkist vruchten afwerpen. Dat groote vermogens on„vruchtbaar zouden zijn voor de maatschappij, is eene stelling „die ik ongaarne zoude onderschrijven; doch het is thans het „oogenblik niet om het betoog te leveren dat zij wel degelijk „hare lasten helpen dragen.

„Ik heb ook gisteren, zeggende dat er alom werk en arbeid „werd gevonden, niet gesproken, ofschoon ik het welligt had „kunnen doen, van een algemeenen voorspoed in alle standen, „maar alleen dit heb ik gezegd, dat bij *velen* bewijzen van „groote welvaart kunnen worden gezien.

„Wat nu aangaat mijne meening dat de accijnsen vereenzelvigd „zijn met den prijs van het belaste voorwerp, moet ik toegeven, „dat dit niet volkomen juist is ten aanzien van het verbruik van „rogge door den landbouwenden stand. Het kan bij uitzondering „anders zijn dáár waar de landbouwer zijn eigen brood bakt, „doch zulks weêrspreekt in het algemeen de stelling niet, terwijl „ik met betrekking tot den landbouwenden stand mag vragen, „of die stand niet in vele opzigten in andere ontheffingen of „andere vrijstellingen groote tegemoetkomingen ondervindt?"

„Ik heb niet ontkend dat de accijnsen even als alle belastingen „bezwarende zouden zijn voor de minvermogenden, maar alleen „daartegen overgesteld dat de rijken, als ongelijk meer verbrui„kende, nog meer door de accijnsen worden getroffen."

„Ik blijf over het algemeen van meening, dat eene afschaffing „van den accijns hem weinig baten zoude, wiens vebruik zich „bepaalt tot waren, welke bij geringe hoeveelheden worden in„geslagen."

Wij beantwoorden deze rede in een volgend artikel, om de ongerijmdheid der daarin voorkomende gezegden te doen uitkomen.

De Heer THORBECKE heeft niet het minst met cordate opregtheid en onverholen zijne staatkundige gevoelens blootgelegd. In de zitting van 20 December jl. zeide hij:

„Een laatste punt: onze Grondwet moet *in monarchalen zin* worden opgevat en toegepast. Beteekent dat iets tegen het vorig Gouvernement, dan moet de vraag worden beantwoord: waar is het vorig Gouvernement hierin te kort geschoten? In hoeverre was de uitvoering, die het vorig Gouvernement aan de Grondwet gaf, minder monarchaal, dan de Grondwet verlangt. Ik weet, men heeft daaraan vastgeknoopt een uitleg van de ministriële verantwoordelijkheid, die van de onze afweek. Men scheen bij den uitleg den persoon des Konings aan de Ministers af te zonderen en weder op den parlementairen voorgrond te willen brengen. Naar onze meening is de Koning het Hoofd der Regering en is de eenheid van Koning en Ministers, een ondeelbaar geheel van Regering, hetwelk men niet alleen niet zonder de hoogste onbescheidenheid, maar ook niet zonder overtreding der constitutionele instellingen kan ontleden. Hoeveel aandeel persoonlijke wil des Konings, hoeveel aandeel de invloed van den ministriëlen raad aan eene regeringsdaad hebbe, dit is een geheim van regering en moet het blijven. Bestaat er nu ten dezen aanzien eene andere, eene tegenovergestelde rigting? Moet welligt, volgens dit Ministerie, niet zoozeer de Minister den Koning, als de Koning hier de Ministers dekken? Ik kan het naauwelijks gelooven; ik wil het afwachten."

Onmiddellijk daarop zeide de *Minister van Buitenlandsche Zaken* het volgende:

„Vooral omtrent *één* punt, omtrent dat gedeelte van de opvatting van onze Grondwet, waarin wij gesproken hebben van een *monarchalen zin*, gelooven wij van het vorig Ministerie in rigting te verschillen. — Het wordt mij nog al moeijelijk, om de vraag, die de geachte spreker gesteld heeft, de vraag waarin het vorig Ministerie, omtrent dit punt, omtrent de waarachtige eerbiediging van het monarchaal gezag, in gebreke was gebleven, om daaraan te beantwoorden; dit valt mij nog al moeijelijk, zeg ik, omdat de geachte spreker zelf op het slot van dat gedeelte van zijn betoog, hetwelk ik thans behandel, gezegd heeft: het aandeel, dat de Koning en de Ministers in de regering hebben, moet voor iedereen geheim blijven. Hij wil dus, dat eene zaak geheim zal blijven en in hetzelfde oogenblik verlangt hij, dat wij bekend maken de omstandigheden tot de zaak betrekkelijk.

„Wij gelooven gaarne, dat den Heer VAN HALL de beantwoording van die vraag *daar ter plaatse* en *ten aanhoore der Natie*, zeer moeijelijk viel; dat zou gewis gemakkelijker gegaan zijn, en zeker is die zaak ook vroeger met meer gemak en minder gegeneerd behandeld, *buiten de tegenwoordigheid van den Heer* THORBECKE; dit was nu moeijelijk, omdat toch in meerdere of mindere mate moest blijken, dat het geheim alreeds en misschien meermalen geschonden was; het geheim, dat geëerbiedigd wordt tusschen den heer en zijn vertrouwden bediende, — tusschen den handelaar en zijn boekhouder, — tusschen den Koning en zijn Minister.

„Ik zal die omstandigheden echter bij deze gelegenheid niet bekend maken, omdat ik hier niet onze rigting heb te verdedigen; maar ik zal alleen herhalen, wat hier reeds herhaaldelijk gezegd is, — dat wij met het hoofd van het vorig Ministerie verschillen in de opvatting der Grondwet en in de naleving daarvan omtrent het monarchaal beginsel; en ik zal er bijvoegen, dat wij ook daarin verschillen, dat, volgens onze meening, niet juist is hetgeen hij in zijne op heden gehoudene rede heeft gezegd waar te zijn; dat namelijk naar zijne meening de Koning aan het hoofd van de Regering staat en één is met de Ministers, en dat het aandeel van den Koning en van de Ministers in de regering een geheim moet zijn; waaruit volgt, dat er dus een aandeel voor de Ministers in die regering is. Dat spreek ik tegen; dat is mijne politieke rigting niet: de Koning staat, volgens mij, aan het hoofd van den Staat. Hij regeert; maar gebruikt daarvoor verantwoordelijke Ministers."

Wij herinneren, dat dit nog altijd de rede is van den Heer VAN HALL:

„Die Ministers moeten gerekend worden in 's Konings regering niet anders te doen dan Zijn wil. Het is dus hoogst gewaagd te zeggen: De Koning heeft een aandeel aan de regering en de Ministers een aandeel met Hem. Neen, M. H.! ziedaar reeds aanwezig een punt van verschil tusschen dit en het vorig Kabinet. De Koning alleen regeert door zijne verantwoordelijke Ministers, en ieder, die het waagde eene schendige hand aan dit Koninklijk regt te slaan, heeft reeds de straf daarvoor ondervonden, en al die het verder mogt wagen, zal die nog ondervinden."

Vergissen wij ons niet, dan werd juist toen de Heer VAN HALL onder Koning WILLEM II Minister was, het verleenen van openbare audientie bij den Koning zoo beperkt, en de toegang tot den Koning zoo bemoeijelijkt, dat de gelegenheid, om persoonlijk zijne belangen aan het Hoofd van den Staat kenbaar te maken, genoegzaam was afgesloten. Onder het Ministerie THORBECKE evenwel werd, meenen wij, die gelegenheid op bepaalde tijdstippen weder opengesteld.

De Heer VAN HALL was niet getrouw aan hetgeen hij zelf verklaarde tot zijne nieuwe politieke rigting te behooren, toen hij, zich in de plaats van *den Koning* stellende, vervolgde:

„WIJ *zullen* niet voorstellen, wat zij hebben voor„gesteld: *eene belasting op de bezittingen.*"

De Wet van 6 Maart 1844 heeft tot opschrift: *houdende vaststelling eener buitengewone belasting op de bezittingen.* Zij is nog bekend onder den naam van: *de Wet van* VAN HALL! Heeft de Heer VAN HALL dit vergeten? Of zal hij het zich eerst nu herinneren, nu de ontwerper der *vrijwillige* leening op nieuw Minister van Finantiën is geworden?

„WIJ *zullen*, hoop ik, belastingen afschaffen."

De Minister van Finantiën zeide zulks *niet* te zullen doen.

„WIJ *zullen* aan den Koning en met Zijne goedkeu„ring aan u de voorstellen daartoe doen. WIJ hopen, — „ja, ik mag niet zeggen wij verwachten; maar toch „wel: *Ik* verwacht, dat die tijd spoedig daar zal zijn."

De Minister van Finantiën wordt ter zijde gesteld.

Koning *en* Regering?

IK, VAN HALL, verwacht!

Dit werd gezegd vóór den troon des Konings, zonder overleg met het Ministerie of den Koning, tot de Vertegenwoordigers der Natie!

In de Januarij-aflevering van «*de Gids*» lezen wij, onder anderen het volgende:

«Wij hadden reeds de *water-* en de *regtzinnigheidsvrees.* «Toen wij de laatste ontvingen, bestond er weinig uitzigt «op eene vermeerdering van dergelijke kwalen; eene ver«meerdering, die dan ook door de Nederlandsche natie «werd gewenscht, vooral sedert de beide bestaande na de «Aprilbeweging in *in-* en *extensiviteit* schrikbarend zijn «toegenomen.

«Het was onzer tegenwoordige Tweede Kamer (de eigenlijk «ware vertegenwoordiging) echter voorbehouden, om een «derde kwaal, niet minder schrikbarend, met niet minder «hevigheid inwerkende op het zenuwgestel van den individu «dan de beide anderen, te doen kennen. Het is de *kiezers*«*vrees.* Wie deze ziekte in al haren omvang wil leeren «kennen, sla de discussiën der hooge Staatsvergadering «gade bij de behandeling van het voorstel tot afschaffing «van den accijns op het vleesch en het tonnegeld; sla de «stuiptrekkende bewegingen gade, tot welke die vrees «aanleiding geeft, ja — het zij met weemoed op- en met «eerbied aangemerkt — de vaak koddige luchtsprongen en «buitelingen, tot welke *les élus de la nation*, tevens tegen«standers van den helschen toeleg om het vleeschgebruik «te bevorderen, door haar worden verpligt.»

In *het Dagblad van Leijden* n°. 77 wordt als ingezonden stuk eene zoogenaamde beoordeeling gevonden van de wijze, waarop ruchtbaarheid gegeven is aan de privaat-promotie van een Doctor in de beide regten, door middel van een artikel in de *N. Rott. Cour.* Wij laten deze ergerlijke zaak ter zijde liggen, omdat men te Leijden nog in dien kindschen toestand verkeert, dat de zaken steeds in verband; nooit buiten verband der daarin betrokkene personen worden beoordeeld. *Het dagblad van Leijden* is uit dien toestand geboren; het zal welligt eerstdaags ten gevolge van dien toestand den adem uitblazen.

Wij achten ons verpligt in het algemeen belang te moeten aantoonen, dat de inzender van het artikel in de *N. R. Courant* staat op *wettig* terrein; maar dat *het Dagblad van Leijden* in de opneming van die zoogenaamde beoordeeling ten klaarste bewijst, dat het geen de minste kennis heeft aan de heilzame voorschriften van onze Staatsinstellingen; dat hetgeen denkbeeld van het nut eener openbare behandeling van publieke zaken, dat het slechts willekeur boven wettelijke regeling verkiest.

Art. 104 van het organiek besluit van 2 Aug. 1815 bepaalt: «*alle examina moeten*, zooveel mogelijk, gelijkelijk «over de onderwerpen verdeeld worden en *voor elk toe*«*gankelijk zijn;* te welken einde elk examen *ad valvas* «*academiae*, daarop te voren zal worden bekend gemaakt.»

Met welk regt wordt nu hij, die zulk een examen bijwoont, «inspecteur van het hooger onderwijs genoemd?» Hij is allezins bevoegd daarbij tegenwoordig te zijn en over hetgeen daar gebeurt zijn oordeel te vellen en dat oordeel aan anderen te openbaren.

Art. 101 vordert, dat «de examina allen moeten ge«schieden *in de Latijnsche taal.*»

Met welk regt wordt nu de toegang en het oordeel betwist aan hen, die eenen academischen graad verkregen hebben en de bevoegdheid bezitten om uit de antwoorden op de gedane vragen tot de kennis der taal te besluiten?

Volgens Art. 87 wordt tot het doctoraal examen in de Romeinsche en hedendaagsche regten vereischt: «een examen «over het hedendaagsch, burgerlijk en lijfstraffelijk regt, — «en het bewijs dat men de lessen over den Hollandschen «stijl en de welsprekendheid bijgewoond hebbe.»

En hoe nu kan de onbeschaamdheid zoover gedreven worden, dat men de tegenwoordigheid van een zeer geacht en bekwaam lid van de Arrondissements-Regtbank en van een beroemd en voor zijn vak uitnemend geschikt hoogleeraar in de Nederlandsche taal en stijl durft wraken?

Krachtens Art. 1 der ministriële resolutie van 9 Junij 1818, staat het «aan de faculteit, welke de afwijzing ge«daan heeft, om naar de omstandigheden het tijdstip te «bepalen, binnen welke de afgewezene zich tot een vol«gend examen kan voorbereiden.»

Op dat regt wenschen wij niets af te dingen, dan alleen, hoe het ons onbegrijpelijk voorkomt, dat slechts den tijd van drie weken door de faculteit voldoende is geacht, om «de kundigheden voor den academischen graad te verkrij«gen», die op het tijdstip der afwijzing hem schenen te ontbreken. Wij kunnen geen ander alternatief stellen dan, of de ligtvaardigheid van het besluit der afwijzing, — of de miskenning van het wettelijk voorschrift op de toekenning van academische graden.

Wat wij in dit ergerlijk geval bij vernieuwing, gelijk sedert de laatste maanden bij herhaling, opmerkten, willen wij niet met stilzwijgen voorbijgaan: dat namelijk voor wettelijke voorschriften, in menige atmospheer, groote neiging tot min naauwgezette naleving wordt betoond.

Buitenland.

ENGELAND.

In het personeel van het Parlement zijn, gedurende het vorige jaar, aanmerkelijke veranderingen gekomen; in den loop van dat jaar zijn van de leden van het Hoogerhuis overleden 1 hertog, 1 markies, 10 graven, 1 burggraaf, 2 bisschoppen, 3 baronnen en 2 Schotsche pairs. Het genoemde huis heeft maar één nieuw lid verkregen. In het Lagerhuis zijn sedert de jongste algemeene verkiezingen 47 zetels opengevallen, hetzij door overlijden, door bevordering in ambten, als anderzins. Over het geheel is de sterkte der ministriële partij door een en ander niet toegenomen.

— Onze dagbladen luiden nog steeds vijandig tegen Rusland; maar men bespeurt toch, dat zij de mogelijkheid niet meer zoo zeer uitsluiten, dat Rusland ten laatste mede tot onderhandelingen toetreedt. De ministriële bladen zijn echter altoos min of meer dreigende, en b. v. de *Times* acht de door den *Economist* het eerst vermelde maatregelen van bedwang tegen Russische havens en schepen als gemakkelijk in uitvoering te brengen, al zou alleen de Fransche marine de Britsche ter zijde staan. Het blad schijnt evenwel thans de rampen van den krijg zwaarder te doen wegen, dan voor eenige dagen, en ter beurze is men ook tot eene kalmer stemming gekomen.

Het blad zegt voorts, dat Rusland te zeer op de verdeeldheid van Engeland en Frankrijk gerekend heeft, maar dat die staten der wereld het schouwspel van eene loffelijke eendragt hebben gegeven. Het waarschuwt eindelijk, dat, ingeval het onverhoopt tot een krijg mogt komen, zij, die er het meest afkeerig van zijn geweest, niet de eerste zullen zijn, om het zwaard op te steken, alvorens de vrede van de wereld op voldoende wijze gewaarborgd zij.

— In het afgeloopen jaar zijn door de verschillende linien van stoomschepen, te Southampton aangekomen 26,048 personen, met 77,005 kosten en andere bagagie; in 1852 bedroeg het getal passagiers slechts 24,340, en dat der bagage 67,882 koffers enz. De meeste passagiers kwamen in 1853 van Jersey en Guernsey, te weten 12,733, uit Indie en China 1,757, uit West-Indie, Californie enz. 1557, uit Spanje en Portugal 1210 enz.; uit Frankrijk was het getal ook aanzienlijk, namelijk 6,500.

FRANKRIJK.

Bij een keizerlijk besluit van den 31sten Dec. ll. zijn eenige wijzigingen in de bestaande verordeningen op het lager onderwijs gebragt. Tot nog toe bestond onder den onderwijzersstand geene opklimming in rang of inkomen; daar dit den wedijver onder de onderwijzers zou kunnen uitdooven, is thans de betrekking van plaatsvervangend onderwijzer ingesteld; niemand zal in het vervolg

finitief kunnen worden aangesteld tot onderwijzer in eene gemeenteschool, tenzij hij reeds hebbe dienst gedaan als plaatsvervangend onderwijzer, hetzij gedurende eene vacature, of als onderwijzer in de school eener gemeente van 500 of minder inwoners; zullende aan deze betrekking een inkomen van ten minste 400 fr. 's jaars verbonden zijn.

DUITSCHLAND.

Aan het belang van Hamburg een artikel wijdende, schrijft de *Köln. Zeitung*: «Hamburg, het Duitsche Hamburg, heeft Amsterdam sinds lang overvleugeld, en is thans de eerste handelsplaats op het vaste land. Hij, die aan de Elbe staat, en zijn blik laat weiden over het mastenbosch van schepen aller natien, welke, in drie dubbele rijen, lange straten op het water uitmaken, mag er bij bedenken, dat in die waterstad meer waren worden in- en uitgevoerd, dan in 't geheele Koningrijk der Nederlanden. Men zegge niet, dat Hamburg alles te danken heeft aan zijne gelukkige ligging; dat Duitschland voor zijn verkeer met de wereld wordt gewezen op de diepe monding der Elbe, die als eene golf zich uitbreidt. Nederland heeft den Rijn en grenst evenzeer aan Duitschland en zijne meest bloeijende gewesten. Daarbij blijven de Hollandsche havens langer open en de schepen, die uit vreemde werelddeelen komen, sparen, door er binnen te loopen, den gevaarlijken togt op de Noordzee.»

[Zulke regelen (zegt de *Utrechtsche Ct.*) zijn een wenk ten leven voor onzen nationalen droomaard. Hoe is tegenwoordig de toestand onzer rivieren, die ons met Duitschland in verbinding moet houden langs den waterweg; hoe is het met onze spoorweg-gemeenschap met Duitschland, die gereed zal komen, als de handel zijne wegen misschien zal verlegd hebben? — In de laatste tijden ziet men gelukkig in onzen handel meer levensgeest; moge de ijver van velen ten goede werken, en ook hen doen ontwaken, die gewoon zijn geworden, om te teeren op de rijkdommen, door hunne vaderen met moeite vergaard, en die niet trachten, die kapitalen verder tot meerder nut van hen zelve en anderen aan te wenden.]

— De sneeuw is bij Keulen in zulk eene massa gevallen, dat het onmogelijk is geworden voor de spoortreinen, om door de sneeuwbergen te komen. De Vrijdag-namiddag (30 Dec.) van Bonn vertrokken trein zat den volgenden middag nog geheel door de sneeuw bij Sechtem ingesloten. Zondag namiddag is de spoorweg-directeur met 150 man te Keulen teruggekeerd, zonder dat het hem gelukt is de sneeuwhoogte bij Duren door te breken. Ook van hooger op in Duitschland heeft men dezelfde berigten; allerwege afbreking van de gemeenschap en vertraging in de aankomst van tijdingen van verscheiden dagen.

De *Frankforter Postzeitung*, die door velen als orgaan der Bondsvergadering wordt beschouwd, behelst het volgende hoofdartikel:

«De tijding van het binnenzeilen der Engelsche en Fransche vloten in de Zwarte Zee heeft zich nog niet bevestigd. In der daad is het ook niet te bevroeden, hoe dat binnenloopen zou kunnen plaats hebben, zonder eene oorlogsverklaring of ten minste zonder het indienen van een ultimatum der beide mogendheden van Rusland. Wat tot dusver aangaande het doel van de verschijning der vloten in de Zwarte Zee gemeld werd, heeft blijkbaar geene zin hoegenaamd. Sedert de vernieling van het Turksche smaldeel bij Sinope zijn de Russen meester aan de Zwarte Zee; de Russische oorlogsschepen kruissen overal tot voor den mond van den Bosporus en beletten de gemeenschap der Turken ter zee met hunne legers in Azie. Moet dit door de Russen bevochten voordeel hun ontnomen worden; moeten Fransche en Engelsche oorlogschepen, in plaats van Russische, de heerschappij in de Zwarte Zee voeren, dan kan dit alleen geschieden ten gevolge van een dadwerkelijke tusschenkomst; want het zou dwaas zijn te gelooven, dat eene mogendheid als Rusland voor eene bloote demonstratie terugdeinzen en zich als eene onmondige zou laten behandelen. De Russische vloot zal niet ligt de haven van Sebastopol opzoeken, zonder het feit van den aanval der Wetersche mogendheden geconstateerd te hebben. Het eene of andere Russische oorlogschip zal welligt aan de overmagt der vereenigde vloten opgeofferd worden; maar dan zullen ook Engeland en Frankrijk de taak hebben te vervullen, om als offensieve bondgenooten van Turkije, dien oorlog tot een eervol einde te brengen en Rusland te dwingen tot het sluiten van een vrede, die aan hunne vorderingen beantwoordt.

«De vraag of Frankrijk en Engeland daartoe het regt bezitten? van den beginne af zijn wij van een tegenovergesteld gevoelen geweest. Turkije kan men langs dien weg ten val brengen, maar niet Rusland dwingen om het protectoraat over dat rijk aan de Westersche mogendheden over te laten. Er is slechts éene mogendheid, die in staat zou wezen den voortgang der Russische wapenen te lande te stuiten, en die mogendheid is Oostenrijk. Maar Oostenrijk — en dit kan toch niet genoeg herhaald worden — zal tot zulk een oorlog de hand niet leenen. Het eenige gevolg van het binnenzeilen der vereenigde vloot in de Zwarte zee zou dus bestaan in het ontbinden der Weener Conferentie, in eene verdere ontwikkeling van het Oostenrijksche stelsel van neutraliteit. Met dat stelsel zouden Pruissen en het Duitsche bondgenootschap zich ongetwijfeld vereenigen. Het gemeenschappelijk belang van alle Duitsche Staten is te blijkbaar, om niet terstond ingezien te worden en Pruissen kan slechts zoolang de vrije hand houden, als het niet tot eene keuze gedwongen is. Die dwang bestaat, zoodra Frankrijk en Engeland met Rusland in oorlog zijn. Wanneer zulke mogendheden in het strijdperk verschijnen, dan moet ook Pruissen partij kiezen. Tot eenen oorlog voor of tegen Rusland, bestaat intusschen voor Pruissen geene de minste aanleiding, en er schiet voor hetzelve niets anders over, dan zich met de overige Duitsche Staten tot een duidelijk en bepaald verklaard neutraliteits-stelsel te vereenigen. Het Duitsche bond zal alsdan geroepen zijn, om het doel zijner stichting gestand te doen, Volgens de bepalingen van het Weener Congres, is hij tot wachter van den vrede in Europa gesteld. Vreemd in allen aanval en alle verovering, moet hij door de massa der in hem vereenigde staten de oorlogzuchtige groote mogendheden uit elkander houden, en daardoor den algemeenen vrede verwaarborgen. Wij twijfelen niet of hij zal, hoe de zaken ook loopen mogen, voor die taak berekend zijn....»

— In hare nieuwejaarsbeschouwingen over de staatkundige aangelegenheden, uit ook de half officiele Berlijnsche *Zeit.* het gevoelen, dat het thans twijfelachtiger dan ooit is, of het aan de pogingen der Europesche mogendheden gelukken zal eene verdere uitbreiding van den oorlog te voorkomen, en dat het dus, hoe men ook den vrede wenschen moge, noodig kan worden, zich op oorlog voor te bereiden. — Het zou vermetel zijn zegt het Berlijnsche blad, vooruit te willen zeggen of en in welke mate Duitschland en Pruissen er mede in zouden kunnen worden betrokken, indien de strijd zich buiten zijne tegenwoordige grenzen uitstrekte, hetzij Engeland of Frankrijk, hetzij die beide mogendheden tegelijk met Rusland in oorlog geraken mogten. Maar zooveel is, voor het oogenblik althans, waarschijnlijk dat het Azie, en niet Europa zal wezen, waar alsdan het pleit hoofdzakelijk beslist zal worden. Dat Perzie zich voor Rusland verklaard heeft, opent voor de Russische legers den weg naar Indie, waar Engeland den ijzeren schepter des veroveraars zwaait, en waar een Russisch leger, om die reden misschien niet onwelkom zou wezen. Een oorlog tusschen Engeland en Rusland kan naauwelijks op iets anders uitloopen, dan op een verbitterden strijd, om het bezit in Indie.

Pruissen heeft verklaard in het Russisch- Turksche geschil neutraal en zelfstandig te zullen blijven. Het zal ook dan wanneer het oorlogstooneel zich naar Azie mogt uitbreiden, ligt in het geval komen van deze met zijn ware belang het meest overeenstemmende houding te laten varen, zoolang het niet door eene regtstreeksche oorlogzuchtige bedreiging volstrekt daartoe gedwongen wordt. Voorloopig is het dus geoorloofd de hoop nog te blijven koesteren, dat Pruissen in de oorlogsberoerten niet medegesleept zal worden.»

— In Beijeren is door den koning en onder bescherming van hem en van de koningin, eene hoofdvereeniging opgerigt tot bevordering van weldadige doeleinden in het gansche rijk, onder den naam van St. Johannes vereeniging. De koning is daartoe, volgens het officiële Munchensche dagblad, vooral genoopt door de overtuiging dat het noodig is de krachten en middelen der particuliere weldadigheid, die zich dikwerf al te zeer verdeelen, onderling te doen zamenwerken; daarbij zal echter geen inbreuk mogen worden gemaakt op de taak en de regten der wettelijke armenzorg. De koning heeft aan de vereeniging uit eigen fondsen eene som van 30,000 fl. gegeven alsmede de regten van zedelijke ligchamen.

OOSTENRIJK.

Het Oostenrijksche gouvernement heeft een besluit genomen, hetwelk voor de volksopvoeding niet onbelangrijk geacht. Op een uitvoerig rapport van het hoofdcollegie voor de zaken rakende de algemeene gezondheid, is het verkoopen van paardenvleesch in de slagterswinkels en andere voor het publiek openstaande inrigtingen veroorloofd. In Berlijn, Keulen en andere Pruissische steden hebben zich reeds voor eenigen tijd vereenigingen gevormd, ten doel hebbende om door eigen voorbeeld het vooroordeel tegen te gaan, hetwelk bij velen tegen het gebruik van paardenvleesch bestaat.

— Onlangs is besloten de opening van het muntcongres te Weenen vier weken uit te stellen, zoodat het eerst in Februarij zal plaats hebben.

SPANJE.

Nadat de oppositie in den Spaanschen Senaat bij de stemming over de spoorweg-concessien de zege behaald had en dientengevolge de pas aangevangen zitting der Wetgevende Kamer geschorst was, heeft het gouvernement nog geen verdere stappen gedaan op den weg dien het toen scheen te willen volgen. Dit was het gevolg van eene vrij ernstige ongesteldheid van den president-minister, waarbij kwam, dat de minister van Justitie bezwaren had tegen de afzetting der leden van het hof van cassatie, die als senatoren tegen het gouvernement hadden gestemd. Deze beide beletselen zijn thans weggeruimd: de president-minister is herstellende, en de minister van justitie is tot het besluit gekomen, om de oppositie makende regters af te zetten of althans op pensioen te stellen.

Den 23 Dec. is, onder voorzitting der Koningin, ministersraad gehouden; en is besloten dat de tegenwoordige omstandigheden eene doortastende staatkunde vorderen en dat men met spoed zou handelen. Er zou dan ook eerstdaags een buitengewone ministerraad onder voorzitting van H. M. worden gehouden, en daarop zal eene reeks van zeer krachtige maatregelen volgen. Ongelukkig is het zeer te vreezen dat het constitutionele regeringsbeginsel daarbij afbreuk zal lijden en dat de voorstanders der grondwettige staatsinrigting zullen worden gegriefd. Onder die maatregelen zal, naar men verzekert, de sluiting der wetgevende zitting van het jaar 1854 behooren; eenige generaals die het gouvernement heimelijk tegenwerken, zullen van het hof worden verwijderd; en meer andere dergelijke maatregelen moeten voorgenomen zijn. Dat de wetgevende zitting voor dit jaar zal gesloten worden, is minder zeker dan dat de senaat, zooals hij thans is zamengesteld en ingerigt, niet weder zal bijeenkomen. Er zal een gansch andere senaat worden zamengesteld, zoo men niet nog verder gaat: met andere woorden, de staatsinstellingen zullen althans in den vorm, veranderingen ondergaan.

Aan het Departement van financiën wordt ijverig gearbeid aan eene herziening onzer tarief-wetgeving in een zeer onbekrompen geest.

PRUISSEN.

Graaf Schwerin is definitief tot president en de heer Engelmann tot vice-president van de Tweede Kamer benoemd.

RUSLAND.

De baron v. Maltitz, tot dusver gezant bij het Nederl. hof, heeft zijn ontslag als zoodanig erlangd. Naar men verneemt is de geheimraad Lomonosow, tegenwoordig gezant van Rusland bij het hof van Portugal, in zijne plaats benoemd.

— De handelstand te Mouskou heeft den keizer ten blijke van trouw, 36,000 zilveren roebels aangeboden, tot het vervaardigen van 180 wapens, ten behoeve van de artillerie.

De adel in de prov. Moskou heeft een aantal trekpaarden daartoe beschikbaar gesteld.

TURKIJE.

De Engelsche bladen hebben tijdingen uit Konstantinope van den 23 Dec., welke met geen woord nog van eenige veranderde positie der verbonden vloten spreken.

Daarentegen bevestigen zij, dat de Divan, na kalme beraadslagingen, slechts door de bekende mislukte beweging der wetgeleerden afgebroken, tot de slotsom was gekomen, om de voorstellen der bemiddelende mogendheden aan te nemen. De voorslagen uit Weenen hadden geene wijzigingen van beteekenis ondergaan; en zij zouden ook geenszins het karakter van een ultimatum hebben.

Eene proclamatie van den Sultan was aan de bevolking gerigt, ten einde haar van de beweegredenen tot deze vredelievende handelingen kennis te geven; en de indruk daarvan was zeer gunstig geweest.

— Een gerucht wil, dat de Turken Karakal, in klein-Wallechije, na een scherp gevecht, stormenderhand ingenomen hebben; — doch dit vereischt nog allezins bevestiging.

— Abdi-Pacha, opperbevelhebber van het leger in Azië, is uit die betrekking ontzet en door Achmet-Pacha vervangen. Vely-Pacha is door zijne soldaten gedood, daar hij poogde de vlugtelingen te weêrhouden. Men kan uit een en ander opmaken, dat de Turken in den krijg nog weinig in karakter bij vroeger veranderd zijn; voortvarend in den eersten schok, maar verslagen bij eene nederlaag.

— Men verzekert dat zich in Turkije, Griekenland en langs de Barbarijsche kusten sporen van de pest vertoond hebben.

(Te Triest zijn latere berigten uit Konstantinopel ontvangen te weten, van den 26 Dec. ll., meldende dat de Seraskier aan het bewind blijft, en het ontslag van Redschid-Pacha niet is aangenomen. De Porte blijft er bij, de ontruiming der vorstendommen te doen plaats hebben, alvorens tot den vrede over te gaan. De vrijdommen aan de christenen verleend, zullen blijven bevestigd. De voorstanders van den oorlog vinden steun bij de kweekelingen der ulema's.)

VEREENIGDE STATEN.

Onze regering heeft zich beijverd den president Santa Anna in Mexiko haar leedwezen te betuigen over de gewelddadige bezetting van het zoogenaamde Zuid-Californie door een handvol fortuinzoekers, die aldaar eene soort van vrijstaat hebben gesticht. De bedoelde landstreek telt 14 tot 20,000 bewoners en wordt op de landkaarten als Beneden- of Oud-Californie aangeduid. Een bergketen doorloopt dat gewest van het Noorden naar het Zuiden, en de oppervlakte bestaat uit groepsgewijze verdeelde kale rotsgronden, waartusschen hier en daar effen zandige vlakten liggen. Dit is de gesteldheid van Oud-Californie, zeker een der meest onbehagelijke landen van dit gedeelte der wereld, doch dat zeer rijk aan metalen zou zijn; hetgeen dan ook den inval daarin schijnt te hebben uitgelokt. Het klimaat is heet en droog; geweldige orkanen teisteren dikwijls het land, en zoo als een bijzondere brief deswege meldt, men vindt er meer wolven dan hout tot bouwen geschikt, en naauwelijks één vlek, dat zich van graanbouw generi. Tot dusverre werden er soms perlen, en ook eenig schildpad, huiden enz. uitgevoerd; welligt, dat de nieuwe meesters er ruimere hulpbronnen weten te vinden.

Binnenland.

's Gravenhage, 6 Januarij.

Z. M. heeft de heer staatsraad in buitengewone dienst, Mr. I. Boelje, benoemd tot hoofd-administrateur bij het Departement van Financien.

Z. M. heeft de heer Q. Harder, teekenaar der 1ste klasse bij 's Rijks werf te Vlissingen, met ingang van den 1 Jan. 1854 benoemd tot bouwkundige bij de dienst van het loodswezen, de kust- en oeververlichting, zeemerken, enz., en als zoodanig toegevoegd aan het Departement van Marine te 's Gravenhage.

Z. M. heeft de heer H. C. van Setten, essayeur bij het hoofdbestuur van het muntwezen een leeraar in de essaaikunde op nieuw aangewezen, om gedurende het jaar 1854, in geval van afwezigheid van een der leden van het munt-collegie en bij de behandeling der onderwerpen, vermeld in de artt. 3, 7 en 10 der wet van 1 Junij 1850 (Staatsbl. nº. 25) de plaats van den afwezige te vervullen.

Z. M. heeft tot secretaris van de Staats-commissie, ingesteld tot onderzoek der aangelegenheden van de slavenbevolking in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, benoemd, Jh. Mr. H. G. C. L. Janssens, advocaat te 's Hage.

Hetgeen wij sedert eenige dagen voorspelden, is verwezentlijkt.

Ook de April-Minister van Finantien heeft zijn ontslag genomen. Eene meerderheid van stemmen in de Kamer, die daardoor de onzinnigste staathuishoudkundige drogredenen bezegelt, is niet genoeg, om een Minister van Finantien staande te houden, wiens ongeschiktheid voor die betrekking door de openbare meening wordt erkend.

Wij zijn, tevens, nieuwsgierig te vernemen *wie* het besluit tot ontslag heeft gecontrasigneerd en zich derhalve daarvoor heeft verantwoordelijk gesteld. Immers bij zijn afscheid kon den heer VAN DOORN van wege een zijner ambtgenooten, wel geene bitterder ironie getroffen hebben, dan de dankbetuiging «*voor de gewigtige in die betrekking bewezene diensten*»!!

Het April-Ministerie valt uit elkander. *Ons* verwondert het niet.

Nu is — wij meenen het te mogen verzekeren — het eerst de beurt aan den heer DONKER CURTIUS.

Wat de *Amsterdamsche* en de *Nieuwsbode* toch het publiek naar waarheid inlichten, als zij «op *hun* woord» verzekeren, dat er aan veranderingen in het Ministerie niet gedacht wordt!!

---

* HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik hebben gisteren avond de voorstelling in den koninklijken Franschen schouwburg met HD. tegenwoordigheid vereerd.

* Heden avond zal door den heer *de Belmont*, zaakgelastigde van Noord-Amerika bij het Nederl. Hof een prachtig thé-dansant gegeven worden.

Burgemeester en Wethouders der residentie, hebben de houders van schuldbrieven op het fonds van den Schouwburg, opgerigt in 1802, opgeroepen, om vóór den 31 Januarij, ten kantore van den gemeente-ontvanger, op het Raadhuis, de bladen coupons, ten gevolge van den overgang van den Schouwburg van Z. M. op de stad 's Gravenhage, te verwisselen tegen bladen nieuwe coupons, in den loop der maand Februarij uit te geven.

* Dezer dagen is in deze residentie overleden de heer L. A. van Weleveld, oud-ambtenaar bij den Hoogen Raad van Adel, fungerend Heraut van Wapenen en corresponderend lid der *Societé d'Archéologie Belge*. Hij was uitgever van het met zorg en naauwkeurigheid daargesteld *Groot Wapenboek* van den Nederlandschen Adel en schrijver van het Handboek van dienzelfden Adel, en bezat door veeljarige studie eene uitgebreide kennis der heraldie en genealogie, met welke hij steeds diensvaardig ieder die zich tot hem wendde, ten dienste stond.

* Gisteren is de eerste lezing bij de afdeeling 's Gravenhage der Vereeniging tot Afschaffing van den sterken drank, gehouden. Het voorzitterschap werd daarbij waargenomen door den heer S. A. van Hoogstraten. De spreekbeurt werd vervuld door den heer van Meukeren, die uitweidde over den te voeren strijd tot de afschaffing. Daarna hield de heer Dirksen, uit Leiden, eene bijdrage in dichtmaat, ten onderwerp hebbende: «Een oudejaars-avond.» Er was een talrijk publiek opgekomen en de namen van een aantal nieuwe toegetreden leden werden afgelezen.

— Door het Deensche ministerie van marine is bekend gemaakt, dat volgens officiele berigten *Konstantinopel*, Alexandrie, Smyrna, Candia, Damiette, Marocco, Tunis en Tripoli als door de *pest* besmet te beschouwen zijn. Alle overige havens en plaatsen van Griekenland, Turkije en de Barbarijsche Staten worden, wat de pest betreft, voor verdacht verklaard.

In 1853 zijn te 's Gravenhage geboren: 1234 kinderen van het mannelijk en 1264 van het vrouwelijk geslacht, te zamen 2498. Overleden 949 van het mannelijk en 986 van het vrouwelijk geslacht, te zamen 1935. Nog zijn ingeschreven 33 van het mannelijk en 28 van het vrouwelijk geslacht, die elders zijn overleden; doch alhier hunne woonplaats hadden, benevens 119 kinderen als levenloos aangegeven. Getrouwd 588 paren en ingeschreven 3 echtscheidingen.

Bij eene aanschrijving van den Minister van binnenlandsche Zaken wordt medegedeeld, dat ten gevolge van de invoering der R. C. bisschoppelijke hierarchie, alleen en uitsluitend bevoegd zijn tot het afgeven van certificaten voor vrijstelling van de dienst der nationale militie en schutterijen, overeenkomstig het kon. besluit van 8 Julij 1818, n° 129, bij de wet toegezegd aan de geestelijken en studenten in de godgeleerdheid, de navolgende kerkvoogden: 1°. de HEW. heer J. Zwijsen, aartsbisschop van Utrecht, voor het seminarie van het aartsbisdom gevestigd te Culenborg; 2°. de HEW. heer F. J. van Vree, bisschop van Haarlem, voor het seminarie van het bisdom, gevestigd te Warmond; 3°. de HEW. heer J. Zwijsen, Apostolischen administrateur van het bisdom 's Hertogenbosch, voor het seminarie van het bisdom, gevestigd te Haaren; 4°. de HEW. heer J. van Hooydonk, bisschop van Breda, voor het seminarie van het bisdom, gevestigd te Hoeven; en 5°. de HEW. heer J. A. Paradis, bisschop van Roermond, voor het seminarie van het bisdom, gevestigd te Roermond.

Volgens het *jaarboekje van het Nederlandsche leger over 1853*, uitgegeven bij den heer J. Noorduijn, te Gorinchem, zijn in het afgeloopene jaar de navolgende officieren overleden: Wapen der *infanterie*: generaal majoor L. J. de Petit, luitenant kolonel J. C. Egter van Wissekerke, majoor P. van Pommeren, kapitiens C. H. Robertson, C. E. F. A. E. Klapp, J. D. de Jongh, R. J. van Dinter en J. A. G. F. Wildeman, Eerste luitenants: J. Meijer, D. A. Hardenbergh, A. Lulofs en H. Noot; 2de luitenants: baron H. W. U. van Aylva Rengers en A. P. M. Brade. *Artillerie*; Kolonel F. E. Dinaux, kapitien Jhr. A. J. B. van der Wijck; 1ste luitenants: J. F. J. A. Battaerd en J. H. Knoote en de 2e. luit. D. J. Stijn Parvé. *Militaire administratie*; de intend. 1ste kl. J. van Oosterhoudt; de kapitein kwartiermeester J. H. van Welij, J. C. Wenninger en C. Alberti. *Geneeskundige dienst*. de off. van gez. 1ste kl. dr. L. A. Kloppert en W. M. J. Boom, 3de kl. G. Abenbroot, benevens de paarden-arts 2de kl. F. C. Thiange.

Volgens den staat, aanwijzende het getal reizigers en de opbrengsten, gedurende de maand December 1853, door de directie van de Hollandsche IJzeren-spoorweg Maatschappij bekend gemaakt, zijn in dat tijdvak vervoerd 57.924 reizigers, waarvan de opbrengst was *f* 54756.24, die der goederen was *f* 29.028.61½, totale opbrengst *f* 83.784.81½.

In het begin van de maand April e. k. zal er te Breda wederom een examen plaats hebben voor onderofficieren van het wapen der infanterie, om tot tweeden luitenant bevorderd te worden.

In de laatste zes maanden van het afgeloopen jaar zijn uit Londen 68 Nederlandsche schepen naar Australie vertrokken; uit Liverpool 18 Ned. schepen en uit Hartlepool 1 schip, te zamen 87 Ned. schepen.

De bekende letter- en oudheidkundige, G. F. Grootefend, is te Hanover, in 78 jarigen ouderdom, overleden.

* **Scheveningen**, 6 Jan. Tegen den avond vertrekken van hier weder eene pink met bokking naar Ostende en eene pink met eene lading boter, wild, gest enz. naar Londen.

Vlissingen, 2 Januarij. Gisteren kwamen alhier de Russische oorlogskorvet *Navarino*, komm. Storm, komende van Engeland, bestemd voor eene reis om de wereld, benevens het Middelburgsche barkschip *Schouwen*, komende van Batavia te dezer stede. Het Russische schip schijnt alhier te zullen overwinteren en wordt heden met Z. M. Stoomschip *Hekla* in het marine-dok gehaald.

Delft, 5 Jan. Onder den naam van *Philodemus*, is ook te dezer stede eene vereeniging tot stand gekomen, om de woningen der arbeidende klassen te verbeteren of nieuwe op te rigten. De aandeelen zijn op naam gesteld en bedragen *f* 100, rentende 2½ ten honderd.

Haarlem, 4 Jan. Men is ijverig bezig met het stoppen van de opening, welke zich bezuiden deze stad aan de pijp der Duinwaterleiding in het Sparen heeft geopenbaard, ten gevolge waarvan aldaar al het ijs is verdwenen. Men schijnt een gedeelte van het water te willen afdammen, om alzoo de plaats te bereiken, waar de opening ontstaan is.

Arnhem, 4 Jan. Volgens berigten uit Emmerik, is tusschen de Pruissische en Nederlandsche Regeringen goed gevonden, dat de Pruisische autoriteiten langs den Rhijn zich, in geval van eene buitengewone riviercorrespondentie in dezen winter, met de Nederlandsche in betrekking zullen stellen.

(*A. C.*)

Zutphen, 3 Jan. De landbouw-kolonie, Nederlandsch Mettray, op Rijsselt, nabij deze stad gesticht, neemt toe in bevolking en beantwoordt aanvankelijk allezins aan het doel; men mag de gunstigste verwachtingen voor de toekomst koesteren. Allerwege neemt dan ook de belangstelling in den bloei der kolonie toe. *N. C.*

Vlaardingen, 5 Jan. In de vorige maand is op de werf van de heeren S. van Gijn en Zoon, *Dammeserve* genaamd, de kiel gelegd van een barkschip *de Zwerver* genaamd, groot 350 lasten te voeren door kapt. D. A. Koekeles en voor rekening van den heer P. van den Arend te Rotterdam.

— **'s Bosch**, 4 Januarij. Uit echte bronnen vernemen wij de bijzonderheid, dat er heden door iemand uit deze stad aan de Paters Redemptoristen ten geschenke zijn aangeboden genoegzamen grond, bouwmaterialen, enz. voor een klooster met daaraangrenzenden tuin en eene kerk, die minstens 3000 personen kan bevatten, voor die orde alhier te stichten. Men schijnt het echter omtrent de plaats nog niet goed eens te zijn, daar deze, zoo men weet, 200 ellen van een andere kerkgebouw moet verwijderd zijn. Dat die Paters te dezer stede een collegie zouden oprigten en onderwijs geven in hoogere wetenschappen, gelijk sommigen denken, is niet aan te nemen, wijl zulks tegen de orde strijdt, die uitsluitend doelt op het houden van predikatien over geloofsartikelen der Catholijke kerk.

— Het vermaarde Bossche Mariabeeld is met een buitengewoon zwaren en schoonen gouden halsketen versierd geworden; een geschenk van zeer veel waarde.

's Hertogenbosch, 4 Januarij. Wij vermeenen met zekerheid te mogen melden, dat thans, na de verwerping van het voorstel der negen leden, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingezonden eene koninklijke boodschap, ten geleide van een wetsontwerp, houdende toekenning van eene rijkssubsidie van een millioen guldens ten behoeve van de uitwatering, staande onder het beheer van het Waterschapsbestuur voor de uitwatering van Grave naar den Amer, zonder dat daaraan eene zekere rigting als voorwaarde is vastgehecht. Er heeft echter geene mededeeling aan de Tweede Kamer kunnen geschieden, omdat zij reeds op reces was gescheiden; doch schijnt het als zeker aangenomen te kunnen worden, dat dit voor onze door het water verwoeste omstreken zoo belangrijk onderwerp onmiddellijk na de hervatting der werkzaamheden van de Kamer, welke den 14 Februarij plaats heeft, in behandeling zal komen.

— Wij vernemen, dat bij de regering het voornemen bestaat, de belasting op deuren en vensters af te schaffen en die op de huurwaarde te verhoogen tot het bedrag, welke door die afschaffing zou gemist worden. Het opruimen van deuren en vensters, waardoor die belasting nog al aanmerkelijk moet verminderd worden, schijnt daartoe aanleiding te geven. Zoo men meent, moeten dienaangaande reeds de noodige inligtingen van de Rijks-ontvangers gevraagd zijn.

(*N. N. B.*)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 6 Januarij 1854.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	61 3/4 62 1 3/8	*Hope* 1798/1816	5	104½ 7/8
Dito Certificat.	3	74 3/4	Dito 1828/1829	5	103¼
Dito Dito	4	92 5/8 93 2 3/8	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening.	4	92 5/8	Dito Dito	4½	93½ 5/8
Amort. Syndic.	3½		Dito *Hope*	4	88 ½
Hand.-Maats.	4½		Dito *Stieglitz*	4	87¼ ½
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten.	2½		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild*	2½	49 3/8	Certific. dito.	6	
Frankrijk.			**Polen.**		
Obligatiën	3		Obligatiën	4	
Spanje.			**Oostenrijk.**		
Nieuwe	1	20 3/8 13/16 5/8	Metalliek	5	73 74
Dito Buitenl.	3		Dito bet. Amst.	5	88½ ¼
D° Binnenl.	3	39½	Dito letter B.	5	88½ ¼
Bew. Sp. Com.		4 3/4	Dito 1847	2½	37 3/8 7/8
Amort. Schuld.			Dito 1851/1852	2½	37 3/8 7/8
Portugal.					
Londen nieuwe.	5	35 7/8 6¼ 5 7/8			
Dito uitgest	4				

Philad. Bankact. $3\frac{15}{16}$; Mex. te Lond. Onb. $22\frac{3}{16}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{16}$.

De markt blijft algemeen hare achteruitgang aan de beweging vervolgen met aanhoudende verkooporders in alle fondsen.

LONDEN, Woensdag 4 Jan. Consols $93\frac{1}{8}$ à $\frac{1}{4}$; Spanje 21 à $\frac{1}{4}$; Mexic. $23\frac{1}{2}$ à 24; Portug. 3 pct. 41 à 42.

PARIJS, Dingsdag 3 Januarij. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. op t. 99.90; dito 3 pct. op t. 72.20; Sp. Binn. 3 pct. 40; dito 1 pct. 21; N. Metall. 5 pct. 94.

WEENEN, Woensdag 4 Jan. N. Metall. $93\frac{1}{8}$; dito letter B. $111\frac{1}{2}$; Bankact. 1376; Lomb. 5 pct. 101; Loten v. fl. 250 $132\frac{3}{4}$; Wiss. Lond. 11.22; Parijs $136\frac{7}{8}$; Zilver $16\frac{1}{4}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.